

**ҚОНУНИ
ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН**

ДАР БОРАИ ҲИФЗИ НАВЪҲОИ РАСТАНИ

Қонуни мазкур ҳифзи ҳуқуқи навъҳои растаниро ба танзим дароварда, асосҳои ҳуқуқи пешниҳод ва ҳифзи ҳуқуқҳои селекционерро муайян менамояд.

БОБИ 1. МУҚАРРАРОТИ УМУМӢ

Моддаи 1. Мафҳумҳои асосӣ

Дар Қонуни мазкур мафҳумҳои асосии зерин истифода мешаванд:

- навъи растанӣ - гурӯҳи набототии растаниҳое мебошад, ки ба табақаи (таксони) хурдтарини маълуми набототи мансуб буда, новобаста аз пурра қонеъ карда тавонистани шартҳо барои пешниҳоди ҳуқуқи селекционер метавонад аз рӯи дараҷаи зоҳиршавии аломатҳое, ки натиҷаи татбиқи генотипи мазкур ё комбинатсияи гепотипҳо муайян гардад, аз ҳама гуна гурӯҳҳои дигари растаниҳо бо дараҷаи зоҳиршавии ақаллан яке аз аломатҳо фарқ кунад, ҳамчун ҷузъи ягона аз нуқтаи назари қобилияти афзоиш ва ҳосилкунии растаниҳои комили ин навъи растанӣ баррасӣ шавад;

- селекционер – шахсе, ки навъи растаниро баровардааст ё навъеро кашф карда такмил додааст ё корфармои ӯ ва ё ворисони ҳуқуқи онҳо;

- шаҳодатномаи ҳуқуқи селекционер – ҳуҷҷате, ки ҳуқуқи селекционерро барои ҳифзи навъи растанӣ тасдиқ менамояд;

- Феҳристи навъҳои ҳифзшавандаи растанӣ (минбаъд – Феҳрист) – маҳзани давлатии иттилоотӣ дар бораи навъҳои ҳифзшавандаи растанӣ, ки пешбурди он аз ҷониби мақоми ваколатдори давлатӣ амалӣ карда мешавад;

- ҳуқуқи селекционер – ҳуқуқҳои селекционер, ки дар Қонуни мазкур пешбинӣ шудаанд;

- Иттиҳоди байналмилалӣ ҳифзи навъҳои нави растанӣ- Иттиҳоди байналмилалӣ, ки онро Конвенсияи байналмилалӣ ҳифзи навъҳои нави растанӣ таъсис додааст;

- узви Иттиҳоди байналмилалӣ ҳифзи навъҳои нави растанӣ – давлатҳои иштироккунанда ё тарафи Аҳдкунандаи Конвенсияи байналмилалӣ оид ба ҳифзи навъҳои нави растанӣ.

Моддаи 2. Қонунгузорию Ҷумҳурии Тоҷикистон дар бораи ҳифзи навъҳои растанӣ

Қонунгузорию Ҷумҳурии Тоҷикистон дар бораи ҳифзи навъҳои растанӣ ба Конститутсияи (Сарқонуни) Ҷумҳурии Тоҷикистон асос ёфта, аз Қонуни мазкур, дигар санадҳои меъёрии ҳуқуқи Ҷумҳурии Тоҷикистон, инчунин санадҳои ҳуқуқи байналмилалӣ, ки Тоҷикистон онҳоро эътироф намудааст, иборат мебошад.

Моддаи 3. Доираи амали Қонуни мазкур

Қонуни мазкур ба ҷинсҳо ва намудҳои растаниҳо, ки номгӯи онҳоро мақоми ваколатдори давлатӣ муайян мекунад, татбиқ мегардад ва он баъди на бештар аз 10 сол аз санаи мавриди амал қарор гирифтани нисбат ба тамоми ҷинсҳо ва намудҳои растаниҳо мавриди амал қарор дода мешавад.

Моддаи 4. Мақоми ваколатдори давлатӣ оид ба санҷиш, бақайдгирӣ ва ҳифзи навъҳои растанӣ

1. Мақоми ваколатдори давлатӣ оид ба санҷиш, бақайдгирӣ ва ҳифзи навъҳои растанӣ (минбаъд - мақоми ваколатдори давлатӣ) пешбурди сиёсати ягонаи давлатиро дар соҳаи ҳифзи навъҳои растанӣ дар қаламрави Ҷумҳурии Тоҷикистон таъмин менамояд. Мақоми ваколатдори давлатиро Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон муайян мекунад.

2. Мақоми ваколатдори давлатӣ ба селекционери навъи растанӣ ҳуқуқи селекционери навъи растанӣ ва шаҳодатномаи ҳуқуқи селекционерро медиҳад, ки он ҳуқуқи ӯро барои ҳифзи навъи растанӣ тасдиқ менамояд.

3. Мақоми ваколатдори давлатӣ вобаста ба ҳифзи навъҳои растаниҳо дорои ваколатҳои зерин

мебошад:

- пешбурди Феҳристро амалӣ месозад ва дастрас будани маълумоти онро таъмин менамояд;
- масъалаҳоро оид ба ташҳиси (экспертиза)-и дархостҳо ҳал мекунад;
- дар ҳолати ба шартҳои пешбининамудаи моддаҳои 8-11 Қонуни мазкур ҷавобгӯ будани навъи растанӣ, шаҳодатномаи ҳуқуқи селекционерро медиҳад;
- тибқи қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон дигар ваколатҳоро амалӣ менамояд.

4. Мақоми ваколатдори давлатӣ тибқи тартиби муқаррарнамудаи қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон вобаста ба масъалаҳои ҳифзи навъҳои растанӣ, аз ҷумла оид ба расмиёти баррасии дархостҳо барои додани ҳуқуқи селекционер, номи навъи растанӣ, ташҳиси дархостҳо, наشري иттилооти даврӣ, расмиёти шикоят намудан ва санаи қайди навъи растанӣ дар Феҳрист қоидаю дастурамалҳо қабул мекунад, ки аз тарафи мақоми ваколатдори давлатии идорақунӣ дар соҳаи кишоварзӣ тасдиқ карда мешаванд.

Моддаи 5. Пешниҳоди хизматрасонии музднок

Мақоми ваколатдори давлатӣ ҳуқуқ дорад аз тарафҳои манфиатдор, инчунин аз шахсони воқеӣ ва ҳуқуқӣ барои пешниҳоди хизматрасонӣ тибқи тартиби муқаррарнамудаи қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон пардохти маблағро талаб намояд ва маблағи бадастонадаро минбаъд мутобиқи қонунгузорӣ истифода барад.

БОБИ 2. ШАРТҲОИ ПЕШНИҲОДИ ҲУҚУҚИ СЕЛЕКСИОНЕР

Моддаи 6. Ҳуқуқ барои ҳифзи навъи растанӣ

Мутобиқи Қонуни мазкур селекционер барои ҳифзи навъи растанӣ ҳуқуқ дорад.

Моддаи 7. Меъёрҳо барои ҳифзи навъи растанӣ

1. Ҳуқуқи селекционер дар ҳолати ҷавобгӯ будани навъи растанӣ ба меъёрҳои ҳифзи растанӣ дода мешавад.

2. Меъёрҳои ҳифзи навъи растанӣ аз инҳо иборат мебошанд:

- навин будан;
- фарққунандагӣ;
- ҳамгунӣ;
- устуворӣ.

3. Додани ҳуқуқи селекционер аз шартҳои иловагӣ ё фарққунандае, ки дар қисми 2 моддаи мазкур номбар шудаанд, вобаста намебошад, агар навъи растанӣ мутобиқи моддаи 22 Қонуни мазкур дорои ном бошад ва аз тарафи дархостдиҳанда расмиёти пешбининамудаи Қонуни мазкур риоя гардида бошад.

Моддаи 8. Навин будани навъи растанӣ

1. Навъи растанӣ ҳангоме навин шуморида мешавад, ки агар маводи тухмӣ ё сабзонидашудаи ин навъи растанӣ дар қаламрави Ҷумҳурии Тоҷикистон бештар аз як сол то санаи супоридани дархост ба мақоми ваколатдори давлатӣ аз тарафи ҳуди селекционер ё бо розигии ӯ фуруҳта нашуда бошад ё бо баъзе роҳҳо ба шахсони дигар барои истифода дода нашуда бошад.

2. Навъи растанӣ ҳангоме навин шуморида мешавад, ки агар маводи тухмӣ ё сабзонидашудаи ин навъи растанӣ ба қаламрави дигар фуруҳта нашуда бошад ё бо дигар роҳҳо аз тарафи ҳуди селекционер ба шахси дигар дода нашуда бошад ва ё бо розигии ӯ бештар аз чор сол (вобаста ба дарахтон ва тоқҳои ангур бештар аз шаш сол) то санаи ирсоли дархост ба мақоми ваколатдори давлатӣ барои истифода дода нашуда бошад.

Моддаи 9. Фарққунандагии навъи растанӣ

Навъи растанӣ дар ҳолате фарққунанда ҳисобида мешавад, ки агар он дар вақти додани дархост аз ҳама навъҳои дигари растаниҳои маълуми мавҷудбуда ба таври назаррас фарқ кунад. Аз ҷумла, додани дархост барои додани ҳуқуқи селекционер ё дохил намудани навъи растанӣ ба Феҳрист дар ҳама давлатҳо

навъи растаниро аз санаи супоридани дархост маълум мегардонад, ба шарте ки дар натиҷаи додани ин дархост ҳуқуқи селекционер дода шуда бошад ё навъи растанӣ ба Феҳрист дохил карда шуда бошад.

Моддаи 10. Ҳамгунии навъи растанӣ

Навъи растанӣ ҳамгун ҳисобида мешавад, агар он бо назардошти тағйироти чузъие, ки дар натиҷаи хусусиятҳои афзоиш метавонад ба вуқӯъ ояд ва аз рӯи аломатҳои ҷинсии худ ба таври кофӣ яхела бошад.

Моддаи 11. Устувории навъи растанӣ

Навъи растанӣ устувор ҳисобида мешавад, агар аломатҳои он баъди афзоиши чандқарата ё дар давраи махсуси афзоиш дар охири ҳар як чунин давра бетағйир монад.

БОБИ 3. ДАРХОСТ БАРОИ ДОДАНИ ҲУҚУҚИ СЕЛЕКСИОНЕР

Моддаи 12. Дархостдиҳӣ

1. Дархосткунанда барои гирифтани ҳуқуқи селекционер дархости шакли дахлдорро пур карда, ба мақоми ваколатдори давлатӣ пешниҳод мекунад.

2. Шакли дархост, номгӯи хизматрасонӣ, номгӯи маълумот, ҳуҷҷатҳо ва маводи зарурӣ барои додани ҳуқуқи селекционер ва мӯҳлати супоридани онҳо аз тарафи мақоми ваколатдори давлатӣ тасдиқ карда мешаванд.

3. Санаи супоридани дархост барои додани ҳуқуқи селекционер санаи қабули дархост, ки он аз рӯи тартиби муқарраршуда пешниҳод шудааст, ба ҳисоб меравад.

4. Селекционер метавонад дархостро барои гирифтани ҳуқуқи селекционер ба воситаи шахси дигари боваринок супорад.

5. Мақоми ваколатдори давлатӣ дар асоси он, ки ҳифзи чунин навъи растанӣ зарур намебошад ё пешниҳод барои ҳифзи он рад карда шуда буд ва ё мӯҳлати фаъолияти он дар дигар давлат ё ташкилоти байниҳукуматӣ гузаштааст, наметавонад пешниҳоди ҳуқуқи селекционерро рад кунад ё мӯҳлати фаъолияти ӯро маҳдуд намояд.

Моддаи 13. Ҳуқуқи афзалият

1. Селекционере, ки бо тартиби муқарраршуда барои додани ҳуқуқи селекционер ба яке аз аъзои Иттиҳоди байналмилалӣ ҳифзи навъҳои нави растанӣ дархост додааст («дархости аввал»), дар давоми 12 моҳ аз ҳуқуқи афзалият ҷиҳати супоридани дархост ба мақоми ваколатдори давлатӣ барои додани ҳуқуқи селекционер ба ин навъи растанӣ истифода мебарад. Ин мӯҳлат аз санаи додани дархости аввал ҳисоб карда мешавад.

2. Барои он, ки селекционер аз ҳуқуқи афзалият истифода барад, вай дар дархости ба мақоми ваколатдори давлатӣ пешниҳоднамудааш оид ба афзалияти пешниҳоди аввал изҳор менамояд. Мақоми ваколатдори давлатӣ аз селекционер талаб мекунад, ки вай дар давоми се моҳ аз санаи додани дархост нусхаи ҳуҷҷатҳои дархости аввалро, ки мақоми ваколатдори давлатии дархости аввалро қабулнамуда тасдиқ кардааст, инчунин намуна ё дигар маводи шаҳодатдиҳандаи он, ки ин навъи растанӣ ифодагари ҳарду дархост мебошад, пешниҳод менамояд.

3. Ба селекционер барои ба мақоми ваколатдори давлатӣ пешниҳод намудани ҳама гуна маълумот, ҳуҷҷатҳо ё дигар маводи зарурӣ барои гузаронидани ташхисе, ки дар моддаи 14 Қонуни мазкур пешбинӣ шудааст, баъди ба охир расидани мӯҳлати ҳуқуқи афзалият ду сол мӯҳлат ё дар ҳолати рад ва ё бозхонд карда шудани дархости аввал, баъди чунин раддия ё бозхонд мӯҳлате дода мешавад, ки онро мақоми ваколатдори давлатӣ муайян мекунад.

4. Додани дархости дигар ё нашри он ва ё истифодаи навъи растанӣ, ки мояи дархости аввал мебошад, дар ҳолате, ки агар он ба мӯҳлати дар қисми 1 моддаи мазкур пешбинишуда мувофиқ бошад, наметавонад барои рад намудани дархости баъдина асос гардад. Инчунин, амалҳои зикргардида наметавонанд барои пайдо шудани ҳуқуқи шахсони сеюм асос гарданд.

Моддаи 14. Ташхиси дархост

1. Қарор оид ба додани ҳуқуқи селекционер баъди гузаронидани ташхис ҷиҳати мутобиқ будани навъи растанӣ ба шартҳои дар моддаҳои 8-11 Қонуни мазкур пешбинишуда қабул карда мешавад. Дар рафти ташхис мақоми ваколатдори давлатӣ метавонад навъи растаниро сабзонад ё дигар санҷишҳои зарурӣ гузаронад, аз селекционер талаб намояд, ки навъи растаниро сабзонида дигар санҷишҳои заруриро гузаронад ё натиҷаҳои санҷишҳои гузаронидашударо ба эътибор гирад.

2. Барои мақсадҳои ташхис мақоми ваколатдори давлатӣ метавонад аз селекционер пешниҳод намудани тамоми маълумот, ҳуҷҷатҳо ё дигар маводи заруриро талаб намояд, ки номгӯи онҳо аз ҷониби мақоми ваколатдори давлатӣ тасдиқ карда мешавад.

Моддаи 15. Ҳифзи муваққатӣ

1. Бо мақсади таъмини манфиатҳои селекционер дар давоми давраи аз санаи нашри дархост барои додани ҳуқуқи селекционер то додани чунин ҳуқуқ ҳифзи муваққатӣ таъин карда мешавад. Дар ин давра мақоми ваколатдори давлатӣ барои таъмини манфиатҳои селекционер чораҳо меандешад.

2. Дархостдиҳанда ҳуқуқ дорад аз ҳамаи шахсоне, ки дар давраи зикршуда бо амалҳои пешбиниамудаи моддаи 16 Қонуни мазкур машғул шуда, барои он ҳангоми додани ҳуқуқ иҷозати селекционер талаб карда мешавад, подоши моддӣ гирад. Ҳифзи муваққатӣ нисбат ба амалҳои эътибор дорад, ки ҳангоми додани ҳуқуқ, гирифтани иҷозати селекционерро талаб менамоянд. Агар ҳуқуқи селекционер дода нашавад, ҳифзи муваққатӣ татбиқ карда намешавад.

БОБИ 4. ҲУҚУҚҲОИ СЕЛЕКСИОНЕР ВА ДАВОМНОКИИ ҲИФЗИ НАВЪИ РАСТАНИ

Моддаи 16. Ҳуқуқҳои селекционер

1. Барои амалҳои зерин бо маводи тухмии навъи растании ҳифзшаванда гирифтани иҷозати селекционер талаб карда мешавад:

- истеҳсол ё такрористеҳсолкунӣ;
- хушсифат намудан бо мақсади афзоиши он;
- барои фурӯш пешниҳод кардан;
- фурӯш ё ба тарзи дигар ба гардиши тиҷоратӣ ворид сохтан;
- содирот;
- воридот;
- нигоҳдорӣ барои мақсадҳои зикршуда.

2. Барои додани чунин иҷозат селекционер метавонад риояи шартҳо ва маҳдудиятҳои муайянро талаб намояд.

3. Амалҳои дар қисми 1 моддаи мазкур пешбинишуда нисбат ба маводи навъи растанӣ, аз ҷумла растаниҳои яклухт ва қисмҳои онҳо, ки дар натиҷаи бе иҷозат истифода намудани маводи тухмии навъи растании ҳифзшаванда сабзонида шудаанд, гирифтани иҷозати селекционерро талаб менамоянд, агар селекционер имконияти кофии истифодаи ҳуқуқи худро нисбат ба маводи тухмӣ надошта бошад.

4. Муқаррароти қисмҳои 1 ва 3 моддаи мазкур инчунин дар ҳолатҳои зерин истифода мешаванд:

- барои навъҳои растаниҳое, ки аслан аз навъи растании ҳифзшаванда сабзонида шудаанд, агар ҳуди навъи растании ҳифзшаванда аз дигар навъи растанӣ сабзонида нашуда бошад;
- барои навъҳои растаниҳое, ки мутобиқи моддаи 9 Қонуни мазкур аз навъи растании ҳифзшаванда ҷандон фарқияти назаррас надоранд;
- барои навъҳои растаниҳое, ки истеҳсоли онҳо истифодаи бисёрқаратаи навъи растании ҳифзшавандаро талаб мекунад.

5. Навъи растанӣ аз дигар навъи растанӣ (навъи ибтидоӣ) сабзонида ҳисоб мешавад, агар он:

- бештар аз навъи ибтидоии растанӣ ё аз навъи растании дигар сабзонида шуда бошад, ки он аз навъи ибтидоии растанӣ сабзонида шудааст ва зимнан дараҷаи зоҳиршавии аломатҳои асосиро, ки натиҷаи татбиқи генотип ё комбинатсияи генотипҳои навъи ибтидоии растанӣ мебошанд, нигоҳ дорад;
- аз навъи ибтидоии растанӣ ба таври назаррас фарқ кунад;
- аз рӯи дараҷаи зоҳиршавии аломатҳои асосӣ, ки натиҷаи татбиқи генотип ё комбинатсияи генотипҳои навъи ибтидоии растанӣ мебошанд, ба навъи ибтидоии растанӣ мувофиқат кунад, ба истиснои

фарқиятҳое, ки сабабгори пайдоиши онҳо мегарданд.

6. Навъҳои аслан аз навъи растанӣ баровардашударо бо истифодаи интихоби табиӣ, индуксияи мутагенез, тағйироти соматонӣ, интихоб аз растаниҳои алоҳидаи навъи ибтидоӣ, беккросс ё таворуди (трансформатсияи) генҳо бо усули муҳандисии генӣ ба даст овардан мумкин аст.

Моддаи 17. Истисноҳо аз ҳуқуқҳои селекционер

Ҳуқуқи селекционер ба амалҳое, ки бо мақсадҳои зерин содир шудаанд, паҳн намешавад:

- бо мақсадҳои шахсии ғайритиҷоратӣ;
- бо мақсадҳои таҷриба содир шудаанд;
- бо мақсади баровардани навъҳои нави растанӣ иҷро шудаанд, ба истиснои ҳолатҳое, ки муқаррароти қисми 4 моддаи 16 Қонуни мазкур ба амалҳое, ки тибқи қисмҳои 1 ва 3 моддаи 16 Қонуни мазкур нисбат ба ҳамин гуна навъҳои растанӣ иҷро мешаванд, татбиқ карда мешавад.

Моддаи 18. Қатъ гардидани ҳуқуқи селекционер

1. Ҳуқуқи селекционер ба амалҳо нисбат ба ҳар гуна маводи навъи растаниҳои ҳифзшаванда ё навъи растание, ки муқаррароти қисмҳои 4-6 моддаи 16 Қонуни мазкур фаро гирифта, аз ҷониби селекционер ё бо розигии ӯ дар қаламрави Ҷумҳурии Тоҷикистон фурӯхта шудааст ё ба тарзи дигар ба гардиши тиҷоратӣ ворид шудааст ва ё ҳар гуна маводе, ки аз маводи зикршуда сабзонида шудааст, татбиқ намегардад, агар онҳо бо амалҳои зерин алоқаманд набошанд:

- афзункунии минбаъдаи навъи растаниҳои мазкур;
- бо содироти маводи навъи растанӣ, ки барои афзоиши навъи растанӣ дар кишваре, ки навъи растаниҳои чунин авлод ё намуди наботот ҳифз карда намешавад, ба истиснои содирот бо мақсади истеъмоли ниҳой.

2. Барои мақсадҳои қисми 1 моддаи мазкур нисбат ба навъи растанӣ ҳамчун мавод фаҳмида мешаванд:

- маводи тухмии ҳамма гуна намуди растанӣ;
- маводи растанӣ, инчунин ҳуди растанӣ ва қисмҳои он;
- ҳамма гуна маҳсулоте, ки бевосита аз маводи растанӣ гирифта шудааст.

Моддаи 19. Маҳдудияти истифодаи ҳуқуқи селекционер

Амалисозии озодонаи ҳуқуқи селекционерро танҳо дар ҳолатҳои муқаррарнамудаи қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон маҳдуд кардан мумкин аст. Дар ҳолате, ки агар чунин маҳдудият зимни аз ҷониби мақоми ваколатдори давлатӣ ба шахсони сеюм пешниҳод намудани иҷозат оид ба иҷрои амале, ки барои он гирифтани иҷозати селекционер зарур аст, ба вучуд ояд, он гоҳ селекционер подоши моддӣ мегирад.

Моддаи 20. Чораҳои танзимкунандаи фаъолияти тиҷоратӣ

Ҳуқуқи селекционер аз ҳамма гуна чораҳое, ки бо мақсади ба танзим даровардани истеҳсол, сертификатсия, савдо ё воридоту содироти маводи навъҳои растанӣ пешбинӣ мешаванд, вобаста намебошад, ба истиснои чораҳое, ки дар қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон дар соҳаи ҳифзи навъи растанӣ пешбинӣ шудаанд.

Моддаи 21. Мӯҳлати амали ҳуқуқи селекционер

Ҳуқуқи селекционер барои ҳифзи навъи растанӣ ба мӯҳлати 20 сол (нисбат ба дарахтон ва тоқҳои ангур ба мӯҳлати 25 сол) аз санаи додани чунин ҳуқуқ амал мекунад.

БОБИ 5. НОМИ НАВЪИ РАСТАНИ

Моддаи 22. Номи навъи растанӣ

1. Навъи растанӣ бояд ном дошта бошад, ки он аз ҷониби селекционер ба мақоми ваколатдори

давлатӣ пешниҳод гардида, ҳамзамон бо дода шудани ҳуқуқи селекционер дар Феҳрист ба қайд гирифта мешавад. Бо назардошти қисми 4 моддаи мазкур ҳеҷ гуна ҳуқуқ нисбат ба номгузорӣ, ки ба сифати номи навъи растанӣ қайд гардидааст, барои истифодаи озоди чунин номгузорӣ вобаста ба навъи растани мазкур ҳатто пас аз гузаштани мӯҳлати амали ҳуқуқи селекционер монеъ намешавад.

2. Номи навъи растанӣ бояд имкон диҳад, ки навъи растанӣ фарқ карда шавад. Номи навъи растанӣ наметавонад танҳо аз рақамҳо иборат бошад, ба истиснои ҳолатҳое, ки он ба таҷрибаи қабулшудаи номи навъи растанӣ мувофиқат намояд. Он набояд нисбат ба аломатҳо, сифатҳо ва мушаххасоти навъи растани мазкур ё шахсияти селекционер ба иштибоҳ барад ё ба нофаҳмиҳо оварда расонад. Аз ҷумла, номи навъи растанӣ аз ҳама гуна номе, ки бо он навъи растани мавҷудаи ҳамин намуд ё намуди ба он наздик дар қаламрави яке аз аъзои Иттиҳоди байналмилалии ҳифзи навъҳои нави растанӣ номгузорӣ шудааст, бояд фарқ дошта бошад.

3. Агар ошкор гардад, ки номи гузошташуда ба талаботи қисми 2 моддаи мазкур ҷавобгӯӣ намебошад, он гоҳ мақоми ваколатдори давлатӣ бақайдгирии онро рад менамояд ва талаб мекунад, ки селекционер дар мӯҳлати аз тарафи мақоми ваколатдори давлатӣ муайяншуда номи дигарро пешниҳод намояд.

4. Ба ҳуқуқҳои пештар бадастовардаи шахсони сеюм даҳолат карда намешавад. Агар мутобиқи ҳуқуқҳои пештар бадастомада, истифодаи номи навъи растанӣ ба шахсе, ки онро бояд мутобиқи қисми 1 моддаи 23 Қонуни мазкур истифода барад манъ бошад, пас мақоми ваколатдори давлатӣ талаб менамояд, ки селекционер ба навъи растанӣ гузоштани номи дигарро пешниҳод намояд.

5. Навъи растанӣ бояд ба ҳамаи аъзои Иттиҳоди байналмилалии ҳифзи навъҳои нави растанӣ бо як ном пешниҳод гардад. Мақоми ваколатдори давлатӣ номи бо чунин тартиб пешниҳодшударо ба қайд мегирад, танҳо ба истиснои ҳолате, ки агар номи пешниҳодшударо қобили қабул нашуморад. Дар ин ҳолат мақоми ваколатдори давлатӣ бояд аз селекционер талаб кунад, ки номи дигарро пешниҳод намояд.

6. Мақоми ваколатдори давлатӣ тамоми мақомоти салоҳиятдори аъзои Иттиҳоди байналмилалии ҳифзи навъҳои нави растаниро оид ба масъалаҳои номи навъи растанӣ, аз ҷумла, дар бораи пешниҳод, бақайдгирӣ ва бекор намудани ном бо маълумоти дахлдор таъмин менамояд. Ҳама гуна мақомоти салоҳиятдори зикргардида метавонанд эродҳои худро дар хусуси бақайдгирии номи навъи растанӣ ба мақоми ваколатдори давлатӣ ирсол намоанд.

Моддаи 23. Истифодаи номи навъи растанӣ

1. Ҳар шахсе, ки маводи тухмии навъи растани дар Тоҷикистон ҳифзшавандаро дар қаламрави Ҷумҳурии Тоҷикистон ба фурӯш пешниҳод менамояд ё ба гардиши тиҷоратӣ мебарорад, ўҳдадор аст, ки номи навъи растаниро ҳатто пас аз ба охир расидани мӯҳлати амали ҳуқуқи селекционер истифода намояд, ба шарте ки агар мутобиқи қисми 4 моддаи 22 Қонуни мазкур ҳуқуқҳои пешакӣ бадастомада барои чунин истифода мамоният нақунанд.

2. Ҳангоми ба фурӯш ё ба гардиши тиҷоратӣ баровардани навъи растанӣ мумкин аст, ки номи бақайдгириташудаи навъи растанӣ якҷоя бо аломати молӣ, номи тиҷоратӣ ё дигар рамзи ба ин монанд истифода бурда шавад. Дар ҳолатҳои истифодабарии якҷоя бояд номи навъи растанӣ ба осонӣ шинохташаванда бошад.

БОБИ 6. БЕЪЎТИБОР ДОНИСТАН ВА БЕКОР КАРДАНИ ҲУҚУҚИ СЕЛЕКЦИОНЕР

Моддаи 24. Беъътибор дониستاني ҳуқуқи селекционер

1. Ҳуқуқи селекционер дар ҳолатҳои зерин аз ҷониби мақоми ваколатдори давлатӣ беъътибор доништа мешавад:

- агар муқаррар гардад, ки шартҳои дар моддаҳои 8 ё 9 Қонуни мазкур пешбинишуда дар лаҳзаи додани ҳуқуқи селекционер иҷро нашуда бошанд;

- дар ҳолатҳое, ки ҳуқуқи селекционер дар асоси маълумот ва ҳуҷжатҳои пешниҳоднамудаи селекционер дода шуда бошад, вале шартҳои дар моддаҳои 10 ё 11 Қонуни мазкур пешбинишуда дар лаҳзаи додани ҳуқуқи селекционер иҷро нашуда бошанд;

- агар ҳуқуқи селекционер ба шахсе дода шуда бошад, ки ў ба ин ҳуқуқ надошта бошад, ба шарте ки чунин ҳуқуқи селекционер ба шахси ҳуқуқдошта гузаронида нашавад.

2. Беътибор донистани ҳуқуқи селекционер аз рӯи ҳолатҳои дигаре, ки дар қисми 1 моддаи мазкур пешбинӣ карда нашудаанд, манъ аст.

Моддаи 25. Бекор намудани ҳуқуқи селекционер

1. Агар муқаррар гардад, ки шартҳои дар моддаҳои 10 ё 11 Қонуни мазкур пешбинишуда иҷро намешаванд, мақоми ваколатдори давлатӣ метавонад ҳуқуқи селекционерро бекор намояд.

2. Ҳуқуқи селекционер бекор карда мешавад, агар тибқи дархости дахлдор ва дар мўҳлати муқаррагардида селекционер:

- ба мақоми ваколатдори давлатӣ маълумот, ҳуҷҷатҳо ё маводеро, ки барои санҷиши нигоҳдории ҳифзи навъи растанӣ заруранд, пешниҳод накарда бошад;

- ҳаққи хизматрасониرو вобаста ба нигоҳдории ҳуқуқи ӯ напардохта бошад;

- дар ҳолате, ки номи навъи растанӣ баъди пешниҳоди ҳуқуқи селекционер бекор карда шуда, номи дигари мувофиқро пешниҳод накарда бошад.

3. Ҳуқуқи селекционер бо дигар асосҳои, ки дар қисмҳои 1 ва 2 моддаи мазкур пешбинӣ шудаанд, наметавонад бекор карда шавад.

Моддаи 26. Пеш аз мўҳлат қатъ гардидани ҳуқуқи селекционер

1. Агар дорандаи ҳуқуқи селекционер ба мақоми ваколатдори давлатӣ дар хусуси пеш аз мўҳлат қатъ намудани ҳуқуқи селекционер дархост пешниҳод намояд, пас ҳуқуқи селекционер то ба охир расидани санаи муқарраршуда хотима меёбад.

2. Агар санаи хотимаёбии ҳуқуқи селекционер дар дархост нишон дода нашуда бошад, пас санаи қабули дархост дар бораи пеш аз мўҳлат қатъ намудани ҳуқуқи селекционер аз ҷониби мақоми ваколатдори давлатӣ ҳамчун санаи хотимаёбии ҳуқуқи селекционер ба ҳисоб меравад.

БОБИ 7. МУҚАРРАРОТИ ХОТИМАВӢ

Моддаи 27. Ҳуқуқҳои шаҳрвандон ва шахсони ҳуқуқии хориҷӣ оид ба ҳифзи навъҳои растанӣ

1. Оид ба пешниҳод ва ҳифзи ҳуқуқи селекционер бе расонидани зарар ба ҳуқуқҳои, ки дар Қонуни мазкур пешбинӣ шудаанд, шаҳрвандони аъзои Иттиҳоди байналмилалӣ ҳифзи навъҳои нави растанӣ, инчунин шахсони воқеӣ, ки дар қаламрави аъзои Иттиҳоди байналмилалӣ ҳифзи навъҳои нави растанӣ манзили зист доранд ё шахсони ҳуқуқӣ, ки дар қаламравӣ аъзои Иттиҳоди байналмилалӣ ҳифзи навъҳои нави растанӣ намояндагии бақайдгирифташуда доранд, дар қаламрави Ҷумҳурии Тоҷикистон дорои он ҳуқуқҳои мебошанд, ки мутобиқи Қонуни мазкур ба шаҳрвандони Ҷумҳурии Тоҷикистон пешниҳод мешаванд.

2. Барои мақсадҳои дар қисми 1 моддаи мазкур пешбинишуда, мафҳуми «шаҳрванд» дар ҳолате, ки агар аъзои Иттиҳоди байналмилалӣ ҳифзи навъҳои нави растанӣ давлат бошад – барои шаҳрвандони ин давлат ва агар аъзои Иттиҳоди байналмилалӣ ҳифзи навъҳои нави растанӣ ташкилоти байниҳукуматӣ бошад – барои шаҳрвандони давлатҳои аъзои ин ташкилот истифода мешавад.

Моддаи 28. Ҳимояи ҳуқуқи селекционер

Ҳуқуқи селекционер мутобиқи қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон ҳимоя карда мешавад.

Моддаи 29. Нашри даврии иттилоот

Мақоми ваколатдори давлатӣ бо роҳи нашри даврии иттилоот дар бораи масъалаҳои зерин иттилоотонии оммаро бояд таъмин намояд:

- дархостҳои барои додани ҳуқуқи селекционер ва ҳуқуқҳои додашуда;

- номҳои пешниҳод ва қабулшуда.

Моддаи 30. Ҷавобгарӣ барои вайрон кардани Қонуни мазкур

Шахсони воқеӣ ва ҳуқуқӣ барои вайрон кардани Қонуни мазкур мутобиқи қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон ба ҷавобгарӣ кашида мешаванд.

Моддаи 31. Дар бораи аз эътибор соқит дониستاني Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи дастовардҳои селексионии зироат»

Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 4 ноябри соли 1995 «Дар бораи дастовардҳои селексионии зироат» (Ахбори Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон, с. 1995, №22, мод. 257; с. 2002, №11, мод. 732) аз эътибор соқит доништа шавад.

Моддаи 32. Тартиби мавриди амал қарор додани Қонуни мазкур

Қонуни мазкур пас аз интишори расмӣ мавриди амал қарор дода шавад.

**Президенти
Ҷумҳурии Тоҷикистон**

Эмомалӣ Раҳмон

ш. Душанбе
29 декабри соли 2010
№ 672